

A Magyar Nemzeti Bank 19/2019. (IX.20.) számú ajánlása a kiemelten magas kockázatúnak minősülő kitettségek típusainak meghatározásáról

I. Az ajánlás célja és hatálya

Az ajánlás célja a kiemelkedően magas kockázatú kitettségeknek a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 575/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: CRR) szerinti általános definíciójának gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlás kidolgozása során figyelembevételre kerültek az Európai Bankhatóságnak (a továbbiakban: EBH) a magas kockázatúnak minősülő kitettségek típusainak meghatározásáról szóló EBH iránymutatásai (EBA/GL/2019/01)¹, melyeknek való megfelelést az MNB jelen ajánlás közzétételével biztosítja.

Az ajánlás címzettjei a CRR hatálya alá tartozó magyarországi székhelyű, a tőkekövetelmények számítására sztenderd módszertant használó hitelintézetek és befektetési vállalkozások (a továbbiakban együtt: intézmény).

Jelen ajánlás a jogszabályi rendelkezésekre teljeskörűen nem utal vissza az elvek és elvárások megfogalmazásakor, az ajánlás címzettjei a kapcsolódó jogszabályi előírásoknak való megfelelésre azonban természetesen továbbra is kötelesek.

Az ajánlásban foglaltak összhangban állnak a pénzügyi szervezetek működésének európai kereteit meghatározó előírásokkal.

II. A CRR 128. cikk (2) bekezdése szerinti egyes kitettségek fogalma

1. Az MNB elvárja, hogy az intézmény a CRR 128. cikkének (2) bekezdése a) pontjában hivatkozott kockázati tőke-társaságokban fennálló befektetések közé tartozónak tekintse legalább azokat a befektetéseket, amelyek megfelelnek az alábbi feltételeknek:
 - a) a befektetés a következő típusú befektetések egyikének minősül:
 - aa) tőzsdén nem jegyzett, nem hitelviszonyt megtestesítő kitettségek, amelyek egy tőzsdén nem jegyzett vállalkozás eszközeire vagy jövedelmére vonatkozóan alárendelt, maradványjellegű követelést biztosítanak, vagy
 - ab) hitelviszonyt megtestesítő kitettségek és egyéb értékpapírok, társulások (partnerships), származékos termékek vagy más konstrukciók, amelyeknek gazdasági tartalma hasonló az aa) pontban meghatározott kitettségekhez, és tőzsdén nem jegyzettek; és
 - b) a befektetést azzal a céllal tartják, hogy finanszírozást biztosítsanak újonnan alapított vállalkozások számára, beleértve az új termék kifejlesztéséhez és a vállalkozásnál ehhez kapcsolódó, a termék piacra vitelét szolgáló kutatáshoz, a vállalkozás termelési

¹ Iránymutatások a magas kockázatúnak minősülő kitettségek típusainak meghatározásáról https://eba.europa.eu/documents/10180/2646098/Final+Report+on+EBA+GL+on+High+Risk_HU.pdf/814b87f8-050c-46c1-a095-4e8e9ad89ca6

kapacitásának kiépítéséhez vagy a vállalkozás üzleti tevékenységének bővítéséhez nyújtott finanszírozást.

2. Az MNB elvárja, hogy az intézmény a CRR 128. cikkének (2) bekezdése c) pontjában hivatkozott részesedés jellegű, nem tőzsdei befektetések (private equity) (továbbiakban: magántőke) közé tartozónak tekintse legalább azokat a befektetéseket, amelyek megfelelnek az alábbi feltételeknek:
 - a) a befektetés a következő típusú befektetések egyikének minősül:
 - aa) tőzsdén nem jegyzett, nem hitelviszonyt megtestesítő valamennyi kitétség, amely egy vállalkozás eszközeire vagy jövedelmére vonatkozóan alárendelt, maradványjellegű követelést biztosít, vagy
 - ab) hitelviszonyt megtestesítő kitétségek és egyéb értékpapírok, társulások, származékos termékek vagy más konstrukciók, amelyeknek gazdasági tartalma hasonló az aa) pontban meghatározott kitétségekhez, és tőzsdén nem jegyzettek; és
 - b) a befektetést azzal a szándékkal tartják, hogy nyereséget érjenek el tőkeáttételes kivásárlás, első nyilvános részvénykibocsátás, a tőkerészesedés más módon történő értékesítése vagy bármely hasonló gazdasági tartalommal bíró ügylet révén.
3. Az intézmények stratégiai üzleti kapcsolatok kialakítása céljából eszközölt befektetési esetében az MNB nem várja el ezen befektetések automatikus magántőkeként történő besorolását, de felhívja a figyelmet arra, hogy az ilyen befektetések esetében is mérlegelendő, hogy nem állnak-e fent a jelen ajánlás III. pontjában meghatározott besorolási szempontok, és az alapján nem szükséges-e egy adott befektetést kiemelten magas kockázatú kitétség kategóriába tartozónak tekinteni. Az MNB elvárja, hogy az intézmény kérésre dokumentáltan igazolni tudja a stratégiai üzleti kapcsolatot.
4. A CRR 128. cikkének (2) bekezdése d) pontjában hivatkozott spekulatív ingatlanfinanszírozás kategóriába történő besorolással kapcsolatban a speciális hitelezési kitétségek és a spekulatív ingatlanfinanszírozás definiálásáról szóló 10/2017. (VIII. 8.) számú MNB ajánlás tartalmaz útmutatást.

III. A CRR 128. cikk (3) bekezdése szerinti kitétségek

5. Az MNB a CRR 128. cikk (3) bekezdése alapján elvárja, hogy az intézmény a kiemelkedően magas kockázatúnak minősülő, de a CRR 128. cikk (2) bekezdése alá nem tartozó tételek azonosítása érdekében minden kitétségi osztályba tartozó kitétséget vizsgáljon meg. Elvárt, hogy a vizsgálat során az intézmény kiemelt figyelmet fordítson a vállalkozásokkal szembeni kitétségek, a részvényjellegű kitétségek és az egyéb tételek kitétségi osztályba tartozó kitétségek megfelelő besorolására.
6. Elvárt, hogy az intézmény az 5. pont alkalmazásában kiemelkedően magas kockázatúnak tekintse a CRR 128. cikk (2) bekezdésében nem nevesített kitétségeken kívül legalább azokat a kitétségeket, amelyeket a kockázati tényezők olyan szintjei és tartományai jellemzik, amelyek nem szokásosak az azonos kitétségi osztályba tartozó más kötelezettek vagy tranzakciók esetében.
7. Az MNB elvárja, hogy a 6. pont alkalmazásában az intézmény kiemelkedően magas kockázatú tételeknek tekintse a következő kitétségeket, mivel az MNB álláspontja szerint ezeket a kockázati tényezők olyan szintjei és tartományai jellemzik, amelyek nem szokásosak az azonos kitétségi osztályba tartozó más kötelezettek vagy tranzakciók esetében:

- a) pénzügyi és nem pénzügyi eszközökbe – kivéve az ingatlant – történő spekulatív befektetések finanszírozása, amelynél a kötelezettnek szándékában áll az eszközök nyereséggel történő továbbértékesítése, ideértve az ingó vagyontárgyakba, mezőgazdasági termékekbe vagy immateriális javakba (pl. licenzek vagy szabadalmak) történő spekulatív befektetések finanszírozását is, amennyiben teljesülnek az alábbi feltételek:
- aa) a kötelezett nemteljesítése esetén kiemelten magas a veszteség kockázata, különösen az elégtelen piaci likviditás vagy a finanszírozott objektum árának magas volatilitása esetén, amelyet szerződéses megállapodásokkal még nem mérsékeltek kellőképpen, beleértve a visszavonhatatlan előértékesítési szerződéseket is; és
 - ab) a kötelezett részéről nem áll rendelkezésre elegendő egyéb jövedelem és eszköz a pénzügyi intézmény veszteségkockázatának mérsékléséhez, különösen azon esetekben, amikor a veszteség kockázata a kötelezett pénzügyi erőforrásaihoz viszonyítva magas;
- b) bármely olyan kitettség, amelyre vonatkozóan nem áll rendelkezésre a konkrét kitettségre vonatkozó specifikus külső hitelminősítés, és amely olyan személy felé áll fenn, amelyet kifejezetten az ingatlanoktól eltérő fizikai eszközök finanszírozására vagy működtetésére hoztak létre, vagy gazdaságilag ezzel összehasonlítható kitettséget jelent, olyan szerződéses megállapodásokkal, amelyek jelentős ellenőrzési lehetőséget biztosítanak a hitelezőnek az eszközök és az általuk generált jövedelmek felett, amelyek esetében a kötelezettség visszafizetésének elsődleges forrása a finanszírozott eszközökből származó jövedelem, nem pedig egy szélesebb működési körű kereskedelmi vállalkozás független kapacitása, amennyiben:
- ba) az intézmény elemzése során magas veszteségi kockázatot állapított meg, vagy
 - bb) az intézmény magas veszteségi kockázatot azonosított egy működés előtti szakaszban lévő projekthez kapcsolódó olyan projektfinanszírozással kapcsolatban, amely esetében a projekt még nem rendelkezik olyan mértékű pozitív pénzárammal, amely elegendő lenne a még fennálló szerződéses kötelezettségek és a csökkenő mértékű hosszú lejáratú adósság fedezésére, és amelynek pénzárama mind biztosítékként, mind a visszafizetés forrásaként szolgál, és ezt az intézmény nem tekinti jó minőségűnek, mivel nem teszi képessé a projektet arra, hogy a pénzügyi kötelezettségeit megfelelő időben teljesítse.
8. Elvárt, hogy az intézmény a 7. pont ba) alpontjának alkalmazása során az alábbiak valamelyikéből származó magas veszteségi kockázatokat vegye figyelembe:
- a) jelentős hiányosság az érintett különleges célú gazdasági egység (SPV) pénzügyi stabilitása terén,
 - b) a projekt létesítési helye szerinti politikai és jogi környezettel kapcsolatos jelentős bizonytalanság (amennyiben releváns),
 - c) az ügylet vagy az eszköz jellemzői,
 - d) a szponzor vagy a fejlesztő gazdasági erejének hanyatlása.
9. Az MNB elvárja annak megfontolását, hogy az intézmény egy adott kibocsátóhoz kapcsolódó összes tőkekitettséget kiemelten magas kockázatú tételnek minősítsen, ha:
- a) az intézmény az ugyanazon kibocsátó felé fennálló bármely hitelviszonyt megtestesítő kitettsége esetén alkalmazott kockázati súly 150%, vagy
 - b) az alábbi okok valamelyike miatt ezen kibocsátó bármely adóssága 150%-os kockázati súlyt kapna, ha ezek a hitelviszonyt megtestesítő kötelezettségek az intézmény kitettségei lennének:

- ba) az intézmény által kijelölt külső hitelminősítő intézet az adott hitelviszonyt megtestesítő kötelezettség tekintetében olyan hitelminősítést határozott meg, amely 150%-os kockázati súlyt indokol, vagy
- bb) a CRR 178. cikkében meghatározottak szerint fennáll a kibocsátó nemteljesítése.

IV. Az MNB tájékoztatása

10. Elvárt, hogy amennyiben az intézmény a CRR 128. cikkének (3) bekezdésében meghatározott feltételek figyelembevételével, a 7-9. pontok alapján azonosítottakon kívül további kiemelten magas veszteségi kockázatú kitettségtípust azonosít, az információ EBH felé továbbítása érdekében arról az ilyen kitettség főbb jellemzőinek rövid leírásának megadásával együtt tájékoztassa az MNB-t az ERA rendszerben publikált úrlappal támogatva, elektronikus úton² az azonosítás napját magába foglaló hónapot követő hónap 20. napjáig.

V. Záró rendelkezések

11. Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
12. Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
13. Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülje, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.
14. Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását 2020. január 1-től várja el az érintett pénzügyi szervezetektől.

Dr. Matolcsy György sk.
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

² <https://era.mnb.hu/ERA.WEB/>, hitelintézetek esetében az „E-ügyintézés – Pénzpiac”, befektetési vállalkozások esetében az „E-ügyintézés – Tőkepiac” megnevezésű elektronikus ügyintézési szolgáltatásokon belül elérhető „Tájékoztatás kiemelten magas kockázatú kitettségekről” megnevezésű menüpont alatt elérhető „MTI_1003” úrlap csatolmányaként benyújtandó elektronikus dokumentum formájában.